

1. A crise política. Carlos IV e a Francia revolucionaria.

1.1 Os cambios revolucionarios e as súas limitacións

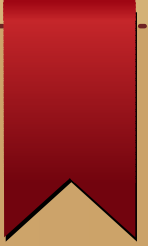
- Século XIX = transformación do Antigo Réxime
- Alcance limitado das reformas:
 - **Absolutismo** → sistema liberal
Guerras civís, golpes de estado, perda Imp. colonial = inestabilidade
 - **Poboación** -> crecemento moderado
 - **Economía** -> modernización tardía e lenta= país agrario
 - **Sociedade de clases** -> baseada na riqueza
Terratenentes e burgueses
Proletariado e campesiños

1. A crise política. Carlos IV e a Francia revolucionaria.

1.2 O reinado de Carlos IV (1788-1808)

- **Poder** -> primeiro ministro **M. Godoy**
- Reinado condicionado pola crise do Antigo Réxime
- **Revolución Francesa** provoca:
 - Peche de fronteiras
 - Finalización das reformas ilustradas
 - Guerra coa Francia revolucionaria tras a execución de Luís XVI en 1793
 - Fin -> **Paz de Basilea** en 1795 = alianza con Francia contra R.U.>desastre Trafalgar
- **Tratado de Fontainebleau (1807) entre Napoleón e Godoy:**
 - Invadir e repartirse Portugal (négase ao bloqueio continental contra R.U.)
 - Tropas francesas ocupan puntos estratéxicos da Península.
 - Napoleón tamén quere invadir España e convertela nun estado satélite.

1. A crise política. Carlos IV e a Francia revolucionaria.

1.2 O reinado de Carlos IV (1788-1808)

- O camiño cara á guerra:

– Motín de Aranjuez (1808)

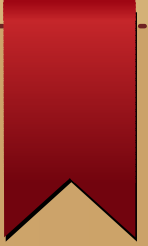
- Sublevación popular contra as políticas de Godoy instigada polo futuro Fernando VII
- Consecuencias: Cae Godoy e Carlos abdica no seu fillo

– Abdicacións de Bayonne

- Napoleón aproveita as desavinzas da familia real e consegue que pai e fillo abdiquen nel.
- Cédelle o trono ao seu irmán (Xosé I).

1. A crise política. Carlos IV e a Francia revolucionaria.

1.3 A formación de grupos ideolóxicos

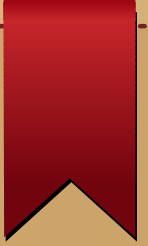
- **Xosé I (1808-1813)**

- **Estatuto de Bayonne:**

- Sistema político conservador:
 - Rei executivo + iniciativa lexislativa
 - Abolición da tortura e supresión dos privilexios da nobreza.

1. A crise política. Carlos IV e a Francia revolucionaria.

1.3 A formación de grupos ideolóxicos

- Españois divididos en:

– **Afrancesados**

- Aceptan a nova dinastía (Bonaparte) e apoian as súas reformas (Estatuto de Bayonne)
- Minoría: nobreza, alto clero e funcionarios

– **Patriotas**

- Non aceptan un monarca estranxeiro
- Maioría:
 - **Pobo**: defenden a soberanía de Fernando VII e os seus valores tradicionais (Deus, patria e rei)
 - **Liberais**: burgueses e profesionais liberais que queren unha constitución

2. A guerra da Independencia e a revolución liberal (1808-1814)

- **2.1 A guerra da Independencia**
- A presenza das tropas francesas → Levantamento do pobo de Madrid (2 de maio de 1808) → Extensión a outras cidades = inicio da guerra:
 - Cidades = resistencia e levantamento
 - Campo = guerra de guerrillas

2. A guerra da Independencia e a revolución liberal (1808-1814)

- **2.1 A guerra da Independencia**

- **Fases da guerra**

- 1. Freo do avance francés con:

- Resistencia das cidades de Xirona, Zaragoza, Valencia e Cádiz
- **Victoria exército español en Bailén.**
- Pero Napoleón a fronte de 250.000 recupera case todo o territorio

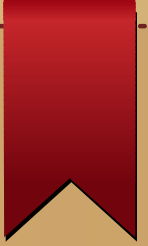
- 2. A partir de 1812

- Fracaso da invasión de Rusia de Napoleón
- Axuda do exército británico de Wellington
- Vitorias de Arapiles, Vitoria e San Marcial

- **3. Tratado de Valençay (1813)**

- Napoleón reconece a Fernando VII como rei de España e retira as súas tropas.

2. A guerra da Independencia e a revolución liberal (1808-1814)

2.2 As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812

- Revolución liberal contra o absolutismo paralela á guerra
 - Ante o *baleiro de poder* os patriotas forman **xuntas provinciais** de defensa > coordinadas nunha → **Xunta Suprema Central**:
 - Convoca Cortes extraordinarias en Cádiz (1810) elixidas por sufraxio universal masculino:
 - Os deputados liberais logran a maioría e aproban:
 - Leis que desmantelan o Antigo Réxime:
 - Abolición dos señoríos, dos gremios e da Inquisición.
 - Liberdade de imprenta...
 - A **Constitución de 1812**, recolle os principios do liberalismo:
 - Soberanía nacional.
 - División de poderes.
 - Igualdade ante a lei.

3. O reinado de Fernando VII.

Absolutistas fronte a liberais

3.1 As etapas do reinado

- **O Sexenio Absolutista (1814-1820)**
 - Abolición da Constitución de 1812
 - Anulación da obra das Cortes de Cádiz
 - Persecución dos liberais
 - Exilio
 - Tentan tomar o poder mediante pronunciamentos

3. O reinado de Fernando VII. Absolutistas fronte a liberais

3.1 As etapas do reinado

- **O Trienio Liberal (1820-1823)**
 - Inicio -> Pronunciamento de Riego
 - Fernando VII xura a Constitución de 1812
 - Restablece a obra das Cortes de Cádiz
 - Fin -> Intervención da Santa Alianza en axuda de FºVII
 - Un exército fr., “Os Cen Mil Fillos de S. Luís” invade Esp.
 - Restablece no trono a FºVII como rei absoluto.

3. O reinado de Fernando VII. Absolutistas fronte a liberais

3.1 As etapas do reinado

- **A Década Ominosa (1823-1833)**
 - Inicio -> Represión aos liberais
 - Cambio 1830 -> problema sucesorio
 - 1830, nace Isabel, filla de F^o VII que publica Pragmática Sanción para que poida herdar o trono (a Lei Sálica impedíallo ás mulleres).
 - Carlos, irmán de Fernando VII, non a acepta..
 - 1833, Morte de Fernando VII, empeza a 1ª Guerra Carlista:
 - Mª Cristina, viúva de Fernando VII, ten que apoiarse nos liberais
 - Don Carlos é apoiado polos *carlistas* (absolutistas antiliberais)

3. O reinado de Fernando VII. Absolutistas fronte a liberais

3.2 A Independencia da América española

- Proceso promovido polos crioulos (españóis nados en Amer.) descontentos coa metrópole por:
 - Marxinación política
 - Fortes impostos
 - Discriminación social fronte aos peninsulares
 - E favorecido por:
 - Difusión das ideas liberais e revolucionarias
 - Axuda militar de EE. UU e G. B.

3. O reinado de Fernando VII.

Absolutistas fronte a liberais

3.2 A Independencia da América española

- Etapas:

1. Etapa (1810-1814)

- Creación de xuntas revolucionarias por crioulos
- Tendencias independentistas (Bolívar e San Martín)
- Reprimidas por Fernando VII

2. Etapa (1815-1825)

- Rexeitamento de autonomía ás colonias
- Derrotas españolas en Pichincha e Ayacucho reducen imperio colonial a:
 - Cuba e Puerto Rico.

4. A consolidación liberal (1833-1874)

4.1 A época isabelina (1833-1868)

A etapa das rexencias (menoridade de Isabel)

- Morte de Fernando VII -> Isabel II 3 anos =
 - Rexencia de Mª Cristina 1833-1840
 - Caracterizada por:
 - Problema sucesorio = 1^a guerra carlista (1833-1839)
 - Absolutistas (Carlos) vs liberais (isabelinos)
 - Fin 1839 → Abrazo de Vergara entre Espartero (liberal) e Maroto (carlista)
 - Rexencia de Espartero 1840-1843
 - Abre o mercado español aos téxtiles ingleses provocando unha revolta en Barcelona que sufoca bombardeando a cidade.

4. A consolidación liberal (1833-1874)

4.1 A época isabelina (1833-1868)

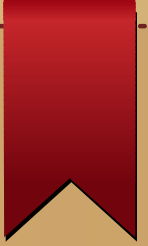
O reinado efectivo de Isabel II

- Declarada maior de idade con 13 anos
 - Consolida o réxime liberal
 - Sistema de partidos políticos
- Caracterizado por:
 - Inestabilidade política

Moderados -> alta burguesía e sectores da clase media

Progresistas -> clases medias urbanas

4. A consolidación liberal (1833-1874)

4.1 A época isabelina (1833-1868)

O reinado de Isabel II

- Etapas
 - Década Moderada (1844-1854):
 - Creación da Garda Civil (44)
 - Constitución 45
 - Bienio progresista (1854-1856):
 - Desamortización civil de Madoz
 - Lei de Ferrocarrís
 - Últimos anos do reinado (1856-1868)
 - Alternancia de moderados e Unión Liberal
 - Novos partidos: demócratas e republicanos
- Caída
 - Pacto de Ostende en 1866
 - Asinado por demócratas, progresistas e UL:
 - Derrocar a Isabel e convocar Cortes Constituíntes por s.ou.m

4. A consolidación liberal (1833-1874)

4.2 O Sexenio Revolucionario (1868-1874)

- Fin de Isabel II -> A Gloriosa 1868
- Gobierno Provisional -> **Constitución de 1869**
 - Recoñece dereitos de expresión, prensa, reunión e asoc.
 - Soberanía nacional
 - División de poderes
 - Sufraxio universal masculino
- Monarquía de Amadeo de Savoia (1871-1873) -> Problemas con:
 - Republicanos, demócratas, borbóns e insurreccións militares → Renuncia de Amadeo →
- I República (1873-1874)
 - División dos republicanos entre unionistas (centralistas) e federais
 - Nova guerra carlista, insurrección en Cuba e cantonalismo
 - Caída = Restauración borbónica en 1874

5. A modernización económica. Poboación e agricultura

5.1 O crecemento demográfico

- Crecemento moderado (1788)-> 10.5 a (1874) -> 16,5 mill.
 - Mellora de alimentación
 - Difusión do millo e a pataca
 - Extensión dos cereais
 - Avances médicos
- Poboación
 - Concentrada na periferia e no campo
 - Éxodo rural : → cidades industriais: Cataluña, P.V. e Madrid
→ capitais de provincia

5. A modernización económica. Poboación e agricultura

5.2 As transformacións agrarias

- Abolición do réxime señorial
 - Supresión dos señoríos xurisdicionais
 - Administración xustiza e recadación de impostos: Señor -> Estado
 - Supresión dos señoríos territoriais
 - De señor da terra a propietario

5. A modernización económica. Poboación e agricultura

5.2 As transformacións agrarias

- As desamortizacións
 - Venda de bens amortizados = vinculados a:
 - Nobreza, clero ou municipios
 - Antes non se podían vender
- Medidas desamortizadoras (do liberalismo)
 - Primeiras → Cortes de Cádiz e Trienio Liberal
 - Segunda → Desamortización de Mendizábal 1836-37
 - Estado confisca e vende bens da Igrexa
 - Terceira → Desamortizacións de Madoz 1855
 - Venda de bens de propios e comunais dos Concellos

5. A modernización económica. Poboación e agricultura

5.2 As transformacións agrarias

- As desamortizacións
 - Obxectivos
 - Recursos para o Estado. Paliar o déficit e reducir a débeda.
 - Tamén para financiar guerra carlista (Mendizábal) e a construción do ferrocarril (Madoz).
 - Crear unha clase de propietarios afíns ao réxime liberal.
 - Resultados
 - Venda por poxa = beneficiou a nobreza e burguesía
 - Beneficia a nobreza e burguesía = crean latifundios
 - Prexudica a pequenos propietarios = non poden mercar e quedan sen as comunais
 - Prexudica a arrendatarios e xornaleiros = endurecemento das súas condicións de traballo

5. A modernización económica. Poboación e agricultura

- **5.2 As transformacións agrarias**
- As melloras agrarias
 - Aumento da superficie cultivada
 - Vide
 - Cereais
- Lenta introdución de adiantos técnicos
 - Fertilizantes e máquinas
 - Extensión do regadío:
 - Construción de presas e canles

6. A modernización económica. Industria e outros sectores

6.1 A Revolución Industrial en España

- Unha industrialización lenta e parcial
 - Inicio cara a 1830
 - Desenvolvemento lento e parcial
 - Causas:
 - Baixa demanda de artigos industriais:
 - Modesto crecemento da poboación
 - Empobrecemento do campesiñado
 - Escaso espírito emprendedor:
 - Investimento en terras desamortizadas no canto de na industria
 - Outros factores:
 - Atraso tecnolóxico
 - Escaseza de materias primas
 - Inestabilidade política

6. A modernización económica. Industria e outros sectores

6.1 A Revolución Industrial en España

- Os principais sectores industriais
 - Minería
 - Expansión a partir de 1860
 - Chumbo, ferro, mercurio e cobre
 - Siderurxia
 - Inicio en Andalucía (1830-1865) → Emprega carbón vexetal
 - Traslado a Asturias (1865-1880) → Abundantes carbón de hulla
 - País Vasco (desde 1880) -> minas de ferro de boa calidade
 - Sector téxtil
 - Algodón e la en Cataluña
 - Máquinas hidráulicas (ríos) -> M. Vapor (portos)

6. A modernización económica. Industria e outros sectores

6.2 Outros sectores económicos

- Transportes
 - Modernización do transporte
 - Lei de Estradas de 1851
 - Lei de Ferrocarrís de 1855
 - Chegada de capital estranxeiro
 - Rede de estradas -> ampliación. 1874 = 16.807km
 - Rede ferroviaria
 - 1ª liña -> Barcelona- Mataró en 1848
 - Rede radial desde 1855. Madrid → principais portos
 - Tranvías
 - Arrastrados por mulas (Madrid e Valencia)

6. A modernización económica. Industria e outros sectores

6.2 Outros sectores económicos

- **Sistema comercial**

- Unificouse co sistema métrico decimal en 1858
- Comercio interior escaso -> Reducida demanda interna
- Comercio exterior escaso -> Perda de colonias

- **Finanzas e capitalismo**

- Crecemento limitado
- Desenvolvemento de:
 - Sociedades Anónimas
 - Bancos públicos (B. España en 1856)
 - Bancos privados (B. Bilbao e Santander en 1857)
 - Bolsas de Madrid (1831) e Barcelona (1851)

7. A sociedade de clases

7.1 Os grupos sociais

- Sociedade estamental -> Sociedade de clases
- Tres clases segundo a súa riqueza
 - Clase alta
 - Antiga nobreza terratenente
 - Perde os seus privilexios
 - Consolida o seu poder económico: propiedade privada dos señoríos e compra de terra desamortizada.
 - Alta Burguesía
 - Pouco numerosa
 - Vinculada á industria, actv. comercial e agraria
 - Trata de ennobrecerse mediante a compra de terras desamortizadas e enlaces matrimoniais.
 - Clase media:
 - Medianos propietarios agrarios.
 - Funcionarios, oficiais do exército, profesionais liberais (médicos, avogados,...), propietarios de talleres artesáns e pequenos comercios.
 - Clase baixa:
 - Pequenos propietarios agrarios, arrendatarios e xornaleiros.
 - Asalariados e obreiros de fábricas.

7. A sociedade de clases

7.2 Conflitos sociais e movementos obreiros

- Conflitos sociais
 - Malas condicións de vida
 - Xornaleiros -> baixos salarios e paro estacional = revoltas
 - Obreiros -> longa xornada laboral + baixos salarios + falta de seguros
 - Explotación da muller e infantil
- Movemento obreiro
 - Inicio
 - Carácter reivindicativo -> destrución de máquinas (ludismo)
 - Creación de asociacións obreiras
 - A partir de 1868
 - Difusión do anarquismo e socialismo (AIT) -> **FRE** (Federación Rexional Española).

8. A cultura e a arte. Goya

8.1 O progreso cultural

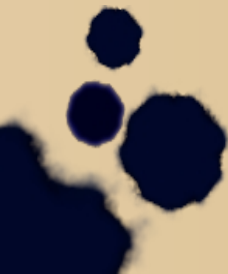
- Multiplicación de centros culturais
 - Academias, museos (Prado e M. Arqueolóxico)
- Literatura
 - Romanticismo -> Zorrilla, Espronceda ou Bécquer
 - Realismo -> Galdós e Clarín
 - Naturalismo -> Emilia Pardo Bazán
- Difusión da prensa

8. A cultura e a arte. Goya

8.2 Goya, un xenio entre dous séculos (1746-1828)

- Pintor máis destacado da época
- O seu estilo non se encadra en ningunha corrente
- Anticipa movementos pictóricos
 - Romanticismo
 - Impresionismo
 - Expresionismo
 - Surrealismo

8. A cultura e a arte. Goya

8.2 Goya, un xenio entre dous séculos

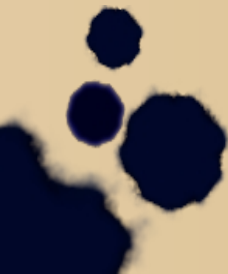
• Etapas:

– 1774-1792. Cartóns e retratos

- Pintor de cartóns para tapices
 - Temas populares e alegres -> A galiña cega ou O quitasol
 - Gaña prestixio, ingresa na Real Academia de San Fernando (1780) e é nomeando pintor de cámara de Carlos IV (1789)

– 1792-1814. Retratos, cadros e gravados

- Retratista da casa real
 - A familia de Carlos IV
 - Personaxes nobiliarios
 - Duquesa de Alba, a condesa de Chinchón...
 - Majas, vestida e núa.
 - Obra caracterizada por:
 - Pincelada solta, preocupación pola luz e a penetración psicolóxica dos personaxes

8. A cultura e a arte. Goya

8.2 Goya, un xenio entre dous séculos

- **Etapas:**

- **1792-1814. Retratos, cadros e gravados** (continuación da diapositiva anterior)

- Primeiros gravados

- Os Caprichos -> sátira da sociedade

- Durante a guerra de Independencia

- *O dous de Maio e o tres de Maio en Madrid* (Os fusilamentos da Moncloa)

- Gravados pesimistas -> *Os Desastres*

- Amosan a crueza do conflito

8. A cultura e a arte. Goya

8.2 Goya, un xenio entre dous séculos

- **Etapas:**

- **1792-1814. Retratos, cadros e gravados** (continuación da diapositiva anterior)

- Primeiros gravados

- Os Caprichos -> sátira da sociedade

- Durante a guerra de Independencia

- *O dous de Maio e o tres de Maio en Madrid* (Os fusilamentos da Moncloa)

- Gravados pesimistas -> *Os Desastres*

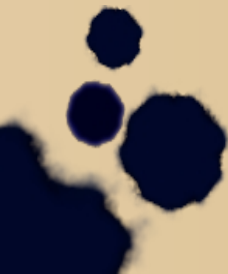
- Amosan a crueza do conflito

8. A cultura e a arte. Goya

8.2 Goya, un xenio entre dous séculos

- Etapas:
 - **1814-1828. Pinturas negras e exilio**
- Pinturas negras
 - Colorido negro e gris
 - Temas pesimistas
 - Saturno devorando aos seus fillos ou O Aquelarre
- Exilio desde 1824 (por afrancesado)
 - Debuxos e cadros -> A leiteira de Bordeus
 - Interese pola cor, luz e beleza
 - Pinceladas soltas e libres

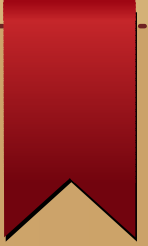
9. A cultura e a arte.

Romanticismo e realismo.

9.1 O Romanticismo

- Arquitectura
- Historicismo
 - Trazos arquitectónicos do pasado
 - Neorrománico -> Basílica asturiana de Covadonga
 - Neogótico -> Concatedral de Castelló
 - Neomudéjar -> Edificio de Correos de Zaragoza
 - Clasicista -> Congreso dos Deputados de Madrid
- Edificios civís: mercados, concellos, bancos...
- Arquitectura de ferro e cristal
- Estacións de ferrocarrís -> Atocha
- Pontes -> Triana

9. A cultura e a arte. Romanticismo e realismo.

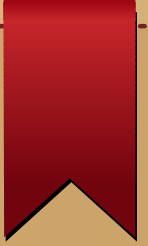

9.1 O Romanticismo

- Escultura
 - Escaso desenvolvimento
 - Retratos e monumentos urbanos
 - José Gragera -> Monumento a Mendizábal
 - Ricardo Belver -> Anxo caído (dedicada ao demo)
- Pintura
 - Importância à cor, luz e movimento
 - Temática variada
 - Trágicos, satíricos e costumistas -> L. Alenza e E. Lucas Vázquez
 - Paisagens -> Jenaro Pérez Villaamil
 - Histórico e retratos -> Federico Madrazo

9. A cultura e a arte. Romanticismo e realismo.

9.2 A pintura realista

- Segunda metade do século
- Características
 - Gran tamaño e cores sobrios
 - Importancia ao detalle e á verosimilitud
 - Temas -> acontecementos históricos
- Pintores
 - Mariano Fortuny -> A batalla de Tetuán
 - Casado de Alisal -> A Rendición de Bailén
 - Antonio Gisbert -> Fusilamento de Torrijos
 - Eduardo Rosales -> O testamento de Isabel a Católica

